

Původ materiálu

Tomáš Pavelka

Pořadí v lekci

18

Genesis 42–46,4 (dlouhý kus textu, ale samé vyprávění)

Postřehy pro učitelku

- **Co se díváte jeden na druhého** – bratři se dříve shodli, že se zbaví Josefa, klamně byl mezi nimi jeden záměr. Na této bezradné scéně je pak pěkně vidět, jak se ten jeden, na pohled jasný záměr, rozplynul, jak je mezi nimi najednou prázdno.
- **Tu si (Josef) vzpomněl na sny** – tzn. když viděl, že jeho bratři „skláněli se před ním tváří k zemi“. První Josefův sen byl, že se obilné snopy jeho bratrů klanějí před jeho snopem – to souvisí s obilím, které nyní bratři nemají a které Josef zpravuje. Druhý sen je velkolepější – Josefovi se klaní slunce, měsíc i hvězdy. Nic tak velkého se ale nestalo, za docela obyčejných okolností se mu klaní jeho bratři. A tak se opět ukazuje, že Josef je jen předobrazem pravého „Zachránce světa“. Proroctví Starého Zákona se ve své době naplnila vždy jen částečně, „obyčejně“ a vždy z nich trochu zůstává „v záloze“ pro příchod Kristův.
- Proč našli stříbro, kterým zaplatili, zpátky ve svých pytlích. – Těžko určit. Josef nejspíše nechce prodávat jídlo vlastní rodině, svým nejbližším. Zároveň ale musel nejspíše tuší, že nalezené stříbro vyvolá u bratrů oprávněné obavy – když za obilí nezaplatili, jsou vlastně zloději. Možná tím tedy i připravuje zkoušku pro bratry, zda budou ochotni se jeden pro druhého (Šimeón zůstává v zajetí) vidat i do nebezpečí. Předtím sami pro sebe poslali do zajetí Josefa, nesobecký opak jejich činu má být znamením jejich nápravy, změněného smýšlení.

- ve verši 43,8 Juda říká „Já sám se za něho zaručuji, můžeš mě volat k odpovědnosti. Jestli ti ho nepřivedu a nepostavím před tebe, prohřešil jsem se proti tobě na celý život.“ Je to ten Juda, který právě navrhl prodat Josefa do otroctví. Tím se vlastně už proti svému otci prohřešil na celý život, vlastně se (sám před sebou) nepřímo přiznává, vyznává vinu. A nyní chce jednat obráceně – vlastním životem se za jiného svého bratra, Benjamína, zaručit.
- ve verši 43,14 Jákob říká: „Ted' zůstanu úplně bez dětí!“ Jákob nezdravě upřednostňoval Josefa a nyní, lidově řečeno, „jsou mu dobré“ i jeho ostatní děti. Často nás jen hrozící ztráta donutí ocenit, co ještě máme.
- Bratři se snaží vrátit stříbro: Už dříve přičítají bratři svou tíživou situaci hříchu, kterého se dopustili vůči Josefovi. Poznávají, že nejde jen o nápravu konkrétního hříchu vůči Josefovi, ale o změnu celého smýšlení. Proto, skoro až dojemně poctivě chtějí vrátit neprávem nabyté stříbro „na nižší úrovni“, než se na ně bude ptát přímo ten nejvyšší. Chtějí mít čisté svědomí jak to jen jde. To je příklad pro křesťany, že své hříchy a dluhy mají pokud možno řešit na nejnižší úrovni, s těmi, proti kterým se provinili (pokud to samozřejmě jde) než lehkovážně očekávat prominutí od nejvyššího Soudce. Kde se nám podaří získat odpuštění od lidí v tomto životě, tedy skutečnou obnovu vztahů, ne jen si vynutit formální slova „odpouštím ti“, to se jako by před Bohem nepočítá, je to úprava provedená ještě před „účetní uzávěrkou“.
- Okamžité uklidnění, které se jim od správce dostává, je překvapením. Také my, když se lidem omlouváme a snažíme si je udobřit, mnohdy s překvapením zjistíme, že už nám dávno odpustili. Křesťan musí umět překonat strach z hněvu a výčitek druhých, obava z trapné situace mu nesmí zabránit v upřímném přiznání chyb.
- Egypťané totiž nesmějí stolovat s Hebreji, poněvadž to je pro ně ohavnost (43,32) – patrně proto, že Hebrejové (Izraelci a další) jedí maso zvířat, které egypťané uctívají – skopové a hovězí.
- Vrcholem celého příběhu je, že Juda, který prodal Josefa do otroctví, je najednou ochoten jít sám do otroctví za svého bratra Benjamína. Naučil se cítit bolest svého bratra i bolest svého otce.

- Ve verši 45,1 posílá Josef pryč všechny pohany a pak se dá poznat svým bratrům – Izraelcům. Josef je předobrazem Krista, kterého jeho bratři vydali pohanům, aby se stal „Zachráncem světa“, aby nejdříve zachránil pohany a aby se na konci dal poznat i svému vlastnímu národu. Stejně jako Pavel (Řím 12,25n) věříme, že nakonec budou spaseni i všichni Židé; podle všeho je jejich spása tajné Boží dílo, které je nám, původem pohanům, nepřístupné.
- "Já jsem váš bratr Josef, kterého jste prodali do Egypta. Avšak netrapte se teď a nevyčítejte si..." Obraz Božího odpuštění. Vina je jasně pojmenována, ale odpuštění znamená „netrapte se teď a nevyčítejte si“, Boží odpuštění znamená, že vina již nebude Bohem připomínána, ani na oči už mu nepřijde.
- Ve verši 45,15 čteme, že Josef se sklonil ke svým bratrům. Jeho vysoké postavení, jeho důstojnost mu právě umožňuje sklonit se ke druhým. Čím více si sami sebe vážíme, tím jsme uctivější k druhým.
- Verš 16: Příchod Josefových bratrů (Izraelců) je milý všem Egyptanům. Stejně tak spása Židů bude velkou radostí pro celou církev z pohanů.

Návrh výkladu

- příběh sám je dostatečně výmluvný, stačí jej převyprávět a připomenout, že právě Juda prodal Josefa do Egypta.

Kulisy vyprávění

- Mastix (43,11) je tzv. arabská guma, která se u nás přidává do bonbonů. Je to pryskyřice, používaná v lécích, mastích, parfémích, ve sladkostech, jako koření atd. Její žvýkání pomáhá proti zápachu z úst a bělí zuby. Jako koření a na přípravu džemů a želé se v Egyptě používá dodnes.
- Ladanum je také pryskyřice, která se z bodláků zachytávala na vousy koz, poté byla vyčesávána a prodávána – proto je také velmi vzácná. Falešné bradky, které nosili faraóni, jsou ve skutečnosti lidské vlasy spletené právě ladanem.

Odkaz na pracovní list

[18 Smíření Josefa s bratry - st](#)

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[Genesis 42,1–46,4](#)